

Vereülekandega seotud kõrvaltoime „Immunoloogiline hemolüüs, mis on tekkinud teiste allo-antikehade tekkest“ määratlemine ning sellest teavitamine

Juhend annab täpsemaid juhiseid määrase „Verevalvsuse ning verekomponentide tagasikutsumise tingimused ja kord“ (Sotsiaalminister nr 110) alusel kehtestatud raske kõrvaltoime „immunoematoloogiline hemolüüs, mis on tekkinud teiste allo-antikehade tekkest“ määramiseks ja teavitamiseks. Tegemist on vereülekandega seotud raske kõrvaltoimega, millest verekabinet peab teavitama verekeskust, kust juhtumiga seotud verekomponendid telliti. Samuti on võimalus haiglal teavitada otse ka ravimiametit. Kui haigla on teavituse edastanud vaid verekeskusele, siis verekeskus edastab selle ravimiametile.

Haigla teavitab verekeskust/ravimiametit järgmistest juhtumitest:

1. Patsiendil tuvastatakse anti-D (sh vereülekande eelse antikehade sõeluuringu käigus) ning ta on saanud eelnevalt vereülekandeid. Hemolüüsile viitavad markerid ei pea olema positiivsed. Teavitada tuleb, kuna Rh(D) kuuluvuse määramine doonoritel on kohustuslik ning oluline on tuvastada juhtumid kus nõrk või osaline D on jäänud verekeskustel korrektselt määramata ning nõrk või osaline D on väljastatud kui Rh(D) negatiivne ning põhjustanud patsiendi sensibiliseerumise. Samuti võib anti-D tekkimine olla seotud vale RhD kuuluvusega veretoote ülekandega (vereülekanne võib olla tehtud ka mõnes teises haiglas).
2. Hemolüütiline/ hiline hemolüütiline reaktsioon. Tegemist peab olema tõepoolest hemolüüsiga ehk antikeha-antigeen reaktsiooniga veres. Hiline hemolüütiline reaktsioon võib avalduda kuni paari nädala jooksul pärast ülekannet. Patsiendi direktne antiglobuliini test on positiivne ning verest on võimalik tuvastada antikehad. Hemolüüsi markerid on positiivsed (nt billirubiin, LDH). Hemoglobiini taseme dünaamika pärast vereülekannet viitab hemolüüsile (Hgb langus või mittepiisav tõus pärast ülekannet).

Immunohematoloogiliste uuringute referentlaborit tuleb teavitada järgmistest juhtumitest:

1. Juhtumitest, mille korral patsiendil tuvastatakse antikehade sõeluuringul allo-antikehad, kuid hemolüüsile viitavad markerid on negatiivsed (välja arvatud anti-D puhul) või neid ei saa enam hinnata. Kui haigla verepangas/verekabinetis on eelnevalt olemas info negatiivse sõeltesti kohta ja käesoleval määramisel on sõeltest osutunud positiivseks ja seejärel tüpiseeritud allo-antikehad, tuleb teavitada immunoematoloogiliste uuringute referentlaborit. Referentlabor koos teatise esitajaga hindab igat juhtumit eraldi ning kui ilmneb asjaolusid, mille valguses üks pool leiab, et tegemist on juhtumiga, millest peab teavitama ravimiametit, siis tuleb seda teha.
2. Alla 50 a naised, kes ei ole saanud vereülekandeid, kuid kellel detekteeritakse anti-D. Vajalik, et hinnata anti-D-immunoglobuliin profülaktika toimimist Eesti Vabariigis ja planeerida korrigeerivaid meetmeid rasedate käsitlemisel.